

להצטרף, וכשנדון על הדבר מצד עצמו נכלל לומר שהוא משקה, וכ"כ לענין נט"י שאנו דנים ע"ז בפ"ע יכולים לומר שהוא משקה.

ולפ"ר ילה"ר מפסחים ט"ז מסוגי' דטומאת משקין דם שנטמא ומקשינן מ"מ למ"ד דכן מט"ע, עיי"ש, ולא מהני משקה הבא לאוכל, א"כ אין קושי' על מציאות הדין, דאפ"ל שנתן אדם אחד פירות לתוך הדם ויחדם לפירות. דהיינו אוכל, א"כ מטמאים ט"א, והוא מה"ת. ואולי י"ל דהדם הוי של גבוה ואין אדם אוסר דבשא"ש ^{למאן דאמר} ע"י מחשבה, כמש"כ תוס' ביבמות בפה"ע עיי"ש. אמנם בקדשים שאלא"ה אליבא דר"ש וקדק"ל אליבא דריה"ג אפשר שהבעלים יחדו לאוכל, אע"פ שיש בזה איסור מ"מ על מציאות הדין אין להקשות. ומה נראה שאפי' יחדו לאוכל מ"מ משקין הם לכל מילי, וכמש"כ הט"ז ומהרי"ט סי' ע"ה. ולולא דמסתפינא הייתי אומר דכל מה שמצינו בשבת דמוכח דמשקה הבא לאוכל כאוכל דמי, וכמו שהביא בתשובת מהרי"ט סי' ע"ה החכם מהר"א בן יעיש מסוחט אדם אשכול לתוך הקדרה עיי"ש, ומש"כ ג"כ שקשה מדי"ט דאמרי' בח"ד אוכלא הוא וספב"ת דעוקצין אמרי' דמשרסקן מטמא משום משקין, והבא רסקן כבר כדמוכח בהדיא בגמ', וכמשה"ק הר"ש שם והמג"א סק"ז, — דכל החיחוש הזה לא נאמר לענין טומאה כלל אלא לענין שבת. ומצד הסברא חילא דידי דלא שייך לומר שיתהפך ממשקה אוכל ע"י שבא לאוכל. מ"מ הרי הוא נגר ואיך נאמר שאין עליו שם משקה. אמנם גבי שבת מלתא אחרייתא היא, דעיקר הדבר מלאכת מחשבת אסרה תורה, והעיקר מה שאנו צריכין להשקיף במלאכה הוא תיקונה ותכליתה, ואפי' מ"ד מקלקלי' חייבי' מ"מ לא יחלוק שאין עיקר שם המלאכה נקבע עלי' כ"א על פי כח התיקון שיש בה. ולא ע"פ כח הקלקול, וכח התיקון היינו תכלית המלאכה, וא"כ כשאנו דנים לומר שאסור להוציא משקה מאוכל אנו צריכין לדון, אם משקה הבא לאוכל אסור להוציא מאוכל שפיר נצדק גבי שבת לומר כאוכל דמי, ולא יהי' אסור, שהרי המלאכה בעיקרה היא תכליתה והבא התכלית של המשקה שיבא לכלל אוכל, וא"א לומר כשעוקר המשקה הזאת מן האוכל שעושה תכליתו לעשות מן האוכל משקה, שהרי מענינו שיבא לכלל אוכל, א"כ הוי אוכל ואין כאן מוליד דבר חדש מצד תכלית המלאכה.

בהשגתם על דברי הרשב"ם בסוגי' דבב"ת עיי"ש. עכ"פ י"ל דדין זה, להעשות ממשקה אוכל, אינו נוהג אלא בדבש אם בא מחמת אוכל, והטעם משום שהוא מעיקרא אוכל, אבל משא"כ לגבי ציר אינו נעשה אוכל מעולם ע"י מעשה ויחוד. א"כ אודא לה מש"כ בעצי אלמוגים ^{למאן דאמר} דסברא זו דהט"ז מוכרחת מדהתוס' ביומא ד"פ, שכתבו דלא מהני יחוד אוכל של ציר שע"ג הירק, די"ל דדבש שאני. ועוד י"ל דכי אמרי' דמהני יחוד לאוכל היינו בדבר שהוא בעצמו אפשר לו להתהפך להיות אוכל, כגון דבש אם יקרש, כמו שמוכח מדהתוס', או אמרי' כיון שהוא בעצמו אפשר לו להתהפך להיות אוכל, כגון דבש אם יקרש, כמו שמוכח מדהתוס', או אמרי' כיון שבעצמו ראוי הוא לבא לידי אוכל ע"י קרישה ה"נ כשיחדו לאוכלים המקורשים נעשה כאילו הוא בעצמו נקרש, אבל בדבר שאפי' יקרש לא ישוב להיות אוכל, או שאין דרכו להקרש, אין לומר דמהני יחוד. וקרישה יותר מסתבר דמהני בדבש, שהרמב"ם כתב בפה"מ בטהרות, בטעמא דמלתא דאמרי' דאפי' יקרוש דין תורת משקה עליהם, משום שאינם נקרשים ממש מטבעם, ולפ"ן י"ל שדבש טבעה קודם שירסקנה להיות אוכל ממש, כדגמ"מ בב"ת פ', א"כ בטבעה יש קרישה גדולה הראויה לאוכלים, מש"ה מהני בה ג"כ קרישה, שאפשר לה להתהפך כמו שהיתה קודם ריסקה, א"כ מש"ה מהני בה ג"כ יחוד, דאמרי' כיון שהיא מיוחדת לאוכל קרוש נעשית כמו שהיא בעצמה היתה קרושה. ומ"מ יש לדון בזה אם מוכרח הדבר.

ד. חילוק נסין בעיני לענין יוה"כ מנט"י, אע"ג דגבי יוה"כ אמרי' דכיון דאכשורי אוכל הוא הוי אוכל, ואין דינו כאוכל ושותה שאין מצטרפין וע"ז, מ"מ לענין נט"י הוי משקה, אע"ג דבא לאוכל. והנה בת"י ביומא שם סתמו הדברים ולא הודיעו לנו איזה דרך ישכן אור החילוק בזה. ולענ"ד שהרי כשחייבה תורה על שיעור ככותבת ביח"כ חייבה על כל דבר בשיעור טבעה, כיצד הרי שישנם דברים מוצקים, ויותר נחלים, ואחרים מקשיים, וכשנפריד נמצא עצם חלקי האוכל באחד מעט הרבה מזולתו, מ"מ לא הקפידה תורה ע"ז, והתורה חייבה על האוכל ככותבת, עם כל הצריך לו ממקום ואויר וכדומה, א"כ כמו שמצטרף האויר שיש בתוך האוכל, מפני שצריך לאוכל בטבעו, הכ"נ מצטרף הציר שיש עליו בטבע אכילתו. וכל זה אינו ראי' לומר שאנו דנים שנתהפך הציר לאוכל, אלא כך גזרה התורה

סימן רז.

או גם על ירקא או גם על מיא, אמר ר"א אנא כי מדכרנא עבידנא ככולהו, ופירש"י אפי' כר"פ דהיינו

בפרק כיצד מברכין במחלוקת ברכת בורא נפשות, אם מברך רק על ביעא זמיני קופרא לבד

זו. ולעד"נ דטעם הפוסקים הוא אף דסוגיא דהבא לא מכרעא מ"מ מסוף פרקין דמסקינן פוק חזי מה ע"ה, וכיון שכ"ה המנהג הרי נפסקה ההלכה אפי' אמיא וכש"כ אירקא.

ולפ"ז י"ל בענין מחלוקת הפוסקים בבור"נ אם לחתום בשם, ולכאורה מדסיימינן ברוך חי העולמים משמע שצריך חתימה בשם, דאל"כ אי' מצאנו ברוך במטבע ברכות בלא שם, ומה דאי' בגמרא בלא שם ודאי אי' הוכחה, דהוא לקצר. ומה גם דבירושלמי אי' להדיא בשם, וה"ט דהגר"א דהחזיק כהני דס"ל בשם. ולע"ד נראה דטעמיהו כיון דכל ענין בונ"ר אמיא ודאי לפ"ז הוא רק מפיק חזי מאי עמ"ד, וכך נהגו העם מאז לחתום בלא שם, ואין לשנות מנהגם כיון שמנהגם הוא מקירה של הלכה זו, וי"ל דגם אירקא אי' מהדין שלא לברך כרב נגד רב יצחק כמש"כ, רק כיון דעמא דבר לברך אמיא כמש"כ אירקא, אבל הוא רק כמו שהם נוהגים. ולפ"ז י"ל דאביעא ומיני קופרא וכיו"ב, שמהדין לברך בור"נ י"ל דה"נ בחתימה, כדמשמע מפשטא דלישנא וכדירושלמי. וצ"ע בזה טובא להלכה כי הוא מלתא חדתא.

אמיא. וק"ל, חדא דמאי כי מדכרנא, אם הי' סובר כך להלכה ח"ו שלא הי' מדקדק שלא לשכח בשום פעם, וגם מאי לשון ככולהו הול"ל מפורש אפי' אמיא, דהרי אי' חומר רק קולא דל"ת דבברכה שא"צ. ולולא דבריו ז"ל הי' נרלע"ד שהי' יוצא יד"ח כולם, כגון כשהי' אוכל אפילו ירקא, או שותה מיא, לא הי' מברך עליהם בונ"ר משום חששא דמאן דפוטר, ולא הי' פוטרן בלא ברכה משום חששא דמאן דמחייב, רק הי' אוכל ג"כ קופרא או ביעא כדי להתחייב בבירור, והי' מברך בונ"ר ופוטרם, והיינו ככולהו. ולפ"ז הי' ראוי להפוסקים ז"ל להביא כך להלכה, דהרי ר"א בתראה הוא ובודאי כותי' קי"ל, אלא משום שאמר כדמדכרנא משמע שא"ז חיוב למעבד ככולהו, ומ"מ צ"ע אולי יש לבענ"פ לחוש להא דר"א, אך לפ"ז אין כאן פסק ברור כדברי הגמרא על עיקר בונ"ר לבד קופרא וביעא, והלכה כבתראי ל"א כ"א מאביי ורבא ואילך, והכא רב יצחק בר אבדימי משום רבינו היינו רב ליכא לגבי הך כללא, וצ"ע. והנה הרב"י כתב בסי' ר"ו, שטעם הפוסקים לברך בור"נ אכל מילי הוא מסוגיא זו. ולע"ד ק"ט דעכ"פ חיובה לא מבעיא להיות כ"כ, דאיך אפשר שדבר של חובה יאמר ע"ז ר"א כד מדכרנא, ואנה מצינו דוגמא

סימן רמד.

בו איסור וליהודים אינו אסור. אסור לו ליהודי שיאכל פן יתחלל ש"ש על ידו, כגון נכרי שראה שנכרי חברו רבע בהמה ואמר לנכרים שלא לאכול אותה ונמכרה ליהודי, לא יאכלנה ישראל, עכ"ל. אף שעניני תורתנו מתחלפים (בין ישראל לעמים), מ"מ בדבר שהוא מוסכם בשכל לענין גאה, יש חילול השם אם לא נוהר.

סעיף א. כי המג"א (ס"ק ח) שכיון שהאומות אינם מניחים למי שאינו בן דתם לעשות ביום חגם יש חילול השם אם יניח ישראל לעשות אפילו על דרך המותר. והגרע"א כתב שאינו חילול השם. ול"ג ראי' מדברי ס"ח למג"א שנקרא חלה"ש בזה האופן, שכתב בסי' תתכ"ט וז"ל אם יש דבר שהנכרים נוהגים

סימן תכט.

חשוב שואל כענין, דיש להקדים להשיבו, כדקי"ל בתוספתא דב' שואלין כענין ושלא כענין נזקקין לכענין. ונראה שלחצתו להר"ן קו' זו מסוגיא דמגילה, אע"פ שלא הזכירה. והגאון בעל טו"א הקשה מהא דקשיא לרבנן איך יעשו בהא דמשה עומד בריש ירחא ומוזהיר על פסח ראשון. הרי שלא הקדים למ"ד יום. ולפ"ד שאין זה כ"א אסמכתא אין כאן קושיא, דסמכו רק על מה שמצינו שפ"א עשה כן. והוי גילוי דעת שראוי לעשות כן, כה"ג דלמדו לישנא מעליא מהא דעיקם הכתוב שמנה אותיות, אע"ג דמצינו כמה פעמים טמא באורייתא, אלא היינו כמו שאמרו שם דגילתה תורה-שראוי להדר אחר לישנא מעליא כפי האפשר, וה"נ דכוותא. ובצל"ח כ' דאין להקשות ממה דפסח ראשון,

סעיף א שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם לפסח שלשים יום. בב"י הקשה ע"ז מהא דשלהי מגילה משה תקן להם לישראל שיהיו דורשין ה' פסח בפסח וכו', משמע שקודם זה ליכא חיובא, ולכאורה י"ל דבפסח גופי' היא תקנת משה, אבל למ"ד יום הוא תקנת ב"ד אחרון, אע"ג דמשמע בסוגיין דהוכיחו מהא דמשה עומד בפסח ראשון ומוזהיר על פסח שני, י"ל דהיינו רק אסמכתא בעלמא, שע"ז סמכו חז"ל לתקן. ומצינו כה"ג בשלהי מרובה על תקנת קריאת התורה, דפרץ ועזרא תיקן הא משה תיקן, ומשני, ומכש"כ כאן די"ל דתקנת משה קדמה לענין יו"ט גופי'.

אמנם הר"ן פי' דהוא לענין דהשואל בתוך למ"ד